

Retrat d'una obsessió

Provar d'ordenar i resumir les actuacions mampreses pels successius governs valencians del PP per estirar la corda lingüística devers la secessió és descriure la història d'una obsessió. El darrer episodi —darrer, fins a l'hora d'escriure aquestes ratlles, si més no— és amb prou feines de la setmana passada, tot just signat el pacte amb el PSPV-PSOE que afegeix el terme “llengua valenciana” o “idioma valencià” a l'Estatut: el 8 de febrer es feia pública la intenció del PP de reclamar al Ministeri espanyol de Cultura, arran de l'adaptació de titulacions universitàries a Europa, la inscripció d'una inexistent Filologia Valenciana. La intenció? El secretari executiu d'organització del PP al País Valencià, Enrique Crespo, l'explicita: “Ubicar la filologia valenciana a la mateixa altura que la catalana, la gallega o la basca.” Que la catalana, en definitiva. Com si fossin diferents.

El cas és que, quan Eduardo Zaplana formava govern al costat de la Unió Valenciana de González Lizondo o quan va tenir majoria absoluta; durant el mandat de José Luis Olivas “el breu” (actual president de Bancaixa), o des que ocupa el càrrec Francesc Camps, la qüestió lingüística ha estat un àmbit d'actuació prioritari per als càrrecs del PP, al País Valencià. I sempre, en un sentit determinat, concretíssim: provar de tallar al valencià qualsevol contacte amb la resta de l'àmbit lingüístic, enclaustrant-lo en un món de pompositats particularistes que li facin perdre la capacitat referencial i possibilitats de pervivència.

Hem classificat l'obsessió en cinc apartats. El resum no pot ser exhaustiu, però serveix per prendre-li la mida.

1. Censurar. “El material curricular procurarà que la publicitat de productes i la presència d'autors, a través dels seus textos, se centre de manera prioritària en l'àmbit de la Comunitat Valenciana i adequarà les flexions verbals a la morfosintaxi pròpia del valencià, fins i tot en els textos traduïts.” Vet aquí una de les primeres actuacions del govern Zaplana: *Per a argumentar*, un llibre de

Metòdicament,
de Zaplana a Camps:
els governs valencians
del PP s'han aplicat
a fer, de la secessió
lingüística, un
dels seus àmbits
prioritaris d'actuació.

text que la Conselleria d'Educació i Ciència havia autoritzat l'any 1994, va veure suspesa la seva homologació el setembre del 1995, pocs mesos després d'arribar el PP al poder. La cosa es va poder solucionar eliminant-hi un text amb la transcripció de la famosa conversa telefònica Zaplana-Palop i acceptant les esmentades “condicions estilístiques”.

Des d'aleshores, les incursions en el món dels llibres de text i els currículums escolars han estat contínues. L'any 2002 va ser especialment actiu, en aquest sentit: al març, un parell de decrets treuen fora del currículum de “valencià”, per a l'ESO i el batxillerat, els autors nascuts fora de l'actual territori autonòmic; els mesos d'agost i setembre, la Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa i Política Lingüística específica que, perquè siguin aprovats, caldrà que els materials curriculars respectin “la prioritització i recuperació de les solucions lingüístiques genuïnes expressades en l'Acord de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua” (AVL), i, per acabar de reblar el clau, la mateixa AVL aprova, al desembre, les anomenades “Orientacions i suggeriments per a l'elaboració de materials curriculars escrits en valencià”, molt criticades per professors de filologia i didàctica de la llengua, per sindicats, ensenyants i pedagogs.

Val a dir que l'Observatori de la Llengua Catalana ha anunciat que presentarà aquest mateix mes de febrer un *Informe sobre el tractament de la llengua*

catalana en els llibres de text. Me arriben les dades completes, Josep F meu, coordinador de l'Observatori, e ha avançat una constatació: “Les editorials es troben molt condicionades p interessos estrictament polítics i partidistes, en detriment del rigor acadèmic de la claredat didàctica exigible en llibre de text.”

2. Deshomologar. Desembre de 1995: la Conselleria de Cultura der l'homologació dels certificats de la Junta Qualificadora de Coneixements Valencià (JQCV) amb els de la Junta Permanent de Català (JPC) del Principat de Catalunya i els de la Junta Avaluadora de Català (JAC) de les Illes Balears. I això, perquè la dita homologació, afirmen des de la Generalitat, “creat en la societat valenciana un clima de divisió”. Al mateix temps, es revoca la revalidació administrativa entre la Licenciatura de Filologia Catalana que comparteixen les universitats i el nivell inferior de la JQCV.

Per continuar amb la febre deshomologadora, l'any 1997 les Corts sol·liciten al Ministeri espanyol d'Educació i Cultura que deixi d'equiparar els títols de Filologia Catalana i els antics títols de Filologia Secció Hispànica (Valenciana) i de Filosofia i Lletres, Divisió de Filologia (Filologia Valenciana). La qüestió és que “valenciana” i “catalana no siguin el mateix.

En idèntic sentit, un altre exemple és el cas de la oposició per a funció pública docent no universitària, s'hi inclou una llista de títols, diplomes i certificats que acrediten la necessària aptitud lingüística del valencià: no hi ha l'únic títol universitari, el de llicenciat en Filologia Catalana.

3. Particularitzar. El 1997, les Corts encarreguen al Consell Valencià de Cultura (CVC), amb els membres nomenats pels partits polítics, l'elaboració d'un dictamen “sobre qüestions lingüístiques”. El 1998, aquest dictamen recomana la creació d'un “ens de referència”, exclusiu per al valencià. El 2001 Eduardo Zaplana (PP) i Joan Ignasi Canals (PSPV) fan públic l'acord per a la constitució de l'ens: l'AVL, amb els membres escollits pels dos partits (la presidenta, militant del PP; el vicepresident del PSPV). El 2002 s'aprova el re-

ment de l'AVL: destaca, entre les seves competències, la de "determinar la normativa oficial del valencià en tots els seus aspectes".

Des del 1997, els correctors lingüístics que treballen a les conselleries han anat rebent "instruccions" per deixar d'utilitzar determinats mots (*mitjançant*, *així*...) i substituir-los per altres de qualificats com a "genuïns". L'any 2002, en una de les seves primeres actuacions, l'AVL fa públiques un seguit de solucions lingüístiques a fi de prioritzar-les davant d'altres, que entren al DOGV en forma de "repertori lingüístic genuí valencià".

La dèria particularista no ha faltat des d'aleshores en gairebé cap de les actuacions de l'ens: si presenten un catàleg de vertebrats (octubre del 2005), s'en-carreguen de "la selecció de les formes valencianes més tradicionals" i especifiquen que, quan es recullen formes diferents, "l'ordre indica una gradació d'importància o de recomanació d'ús. És el cas dels noms *pit-roig* i *barbaroig*; *òbila* i *òliba*; *renoc* i *gripau*, entre altres. L'ordre en què apareixen significa que la primera preval sobre les altres"; si anuncien l'anomenada "Gramàtica normativa valenciana" (desembre del 2005), no s'obliden d'anotar que "es prioritzen les formes genuïnes", és a dir: "s'opta per formes com *parle*, *partisca* o *vinguera* en comptes de *parlo*, *partesques* o *vingués*".

I, mentrestant, els correctors que ja es queixaven el 1997, no troben qui els empari: aquest mateix febrer denunciaven que la Generalitat els ha prohibit el terme *desenvolupar*. L'argument de la Direcció General del Secretariat del

Els consellers Esteban Gonzalez Pons i Alejandro Font de Mora: quan una imatge val més que mil paraules.

Govern i Relacions amb les Corts és, precisament, la necessitat d'ajustar-se als criteris de l'AVL.

Tal com denunciava el 2004 Alfons Esteve, cap de l'Àrea de Dinamització del Servei de Normalització Lingüística de la UV l'any 2004, el treball de l'AVL "en la pràctica ha significat, d'una banda, la cerca de les formes lingüístiques més separades del català estàndard per tal de construir el 'vertader' idioma valencià; i de l'altra, i una vegada aprovades aquestes formes valencianes, la prohibició d'ús al si de l'administració de les corresponents formes 'catalanes'".

4. Esborrar. Si des del 2004 s'acumulen les sentències del Tribunal Superior de Justícia (TSJ) contra el no-reconeixe-

ment de la capacitació en valencià als llicenciats en Filologia Catalana (330/04 de 4 de març; 393/04 de 25 de març; 518/04 de 16 d'abril; 667/04 de 20 de maig; 158/05 d'11 de febrer; 539/05 de 12 de maig...), també ho fan les que donen la raó a les universitats contra el procés sistemàtic d'eliminació d'una determinada expressió dels seus estatuts: cada vegada que els estatuts d'una universitat han de passar per les mans de la Generalitat per a la corresponent aprovació, en "cau" el terme "llengua catalana". Cada vegada, obsessivament, cerquen els mots i els esborren: l'any 1997, i el 2000 i el 2003 i el 2004... Els estatuts de la Universitat Jaume I de Castelló, de la de València, la d'Alacant i de la Politècnica de València han quedat enfangats en l'obsessió.

CINEMA EN VALENCIÀ

A VALÈNCIA

DIMARTS CINEMA DOBLAT
a les 20 h, als Cines Aragon
14 de febrer

El secret dels germans Grimm

Dir. Terry Gilliam

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps amb aquesta butlleta

CINEMA EN VALENCIÀ

A VALÈNCIA

DIJOUS CINEMA SUBTITULAT
a les 20 h, als Cines Albatros
16 de febrer

Vent de terra ('Vento di terra')

Dir. Vincenzo Marra

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps amb aquesta butlleta

L'idioma valencià i el 'arrojo' de Pla

L'opinió de **Francesc Esteve**

Ja tenim l'"idioma valencià" consagrat en l'Estatut d'Autonomia. Fins a set vegades s'hi repeteix, literalment o com a "llengua valenciana". Tot gràcies a l'ambició del Partit Socialista del País Valencià i a l'*arrojo* –com deia Ciprià Ciscar amb gradiloqüència de NO-DO– amb què els seus s'han avançat a tots en l'autogovern.

Ponderada l'abundància del cor de què parla la boca, intentem almenys entendre la lògica de la jugada, perquè els interrogants que suscita són molts. Primer: per què els socialistes valencians admeten tranquil·lament una tal lletania d'"idioma valencià", si el principi negociador proclamat era que no es tocava ni una coma del títol primer de l'Estatut, on es regulen els "símbols d'identitat". La llengua –recordem-ho– era l'únic element en què el PSOE s'havia quedat a mitges a l'hora d'assumir tota la simbologia blavera en les renúncies de l'Estatut del 1982, on almenys hi ha l'escrúpol formal de l'ambigüitat: s'hi parla sempre de "valencià" evitant assignar-li el substantiu "llengua". Ara, "idioma" per davant i per darrere.

El segon interrogant és per què el PSPV-PSOE admet "idioma valencià" quan, des del 2004, un any abans de les negociacions PP-PSOE i simultàniament a aquestes, ha anat succeint-se tota una torrentada de sentències, nou en total, a favor de la unitat del català, tres de les quals per a confirmar la doble denominació equivalent de "valencià" i "català" en els Estatuts de les universitats Jaume I de Castelló, la d'Alacant i la de València. És obvi que si algú, per poc hàbil que fos en la negociació, tenia tota la força per a imposar un canvi quant a la llengua era el que avalava tan contundentment la jurisprudència i, a més, l'exemple –immillorable per ins-

titucional– d'uns altres estatuts: els de les universitats.

Tercer interrogant. La llengua constitueix, juntament amb l'aigua, un dels dos recursos permanents de la demagògia a què recorre el PP cada dos o tres mesos, quan no sap com desviar l'atenció per tapar els draps bruts o la caixa neta de la seua gestió. I, segons els *populares*, el PSPV és un agent de l'enemic exterior que *mos furta lo nostre*. Davant això, la resposta immutable de Joan I. Pla és sempre tan predictable com els atacs: després d'uns balbucejos inicials, passa a proclamar els postulats del PP –reclamar el transvasament; el valencià és una llengua diferent del català– per acabar competint amb els seus acusadors en declaracions anticatalanes.

Deixem estar, però, la decència i la filologia per analitzar l'estratègia del PSPV. El fet és que, ni situant-nos dins la seua lògica, no s'entén que, quan tenen tots els instruments de la jurisprudència i el poder de bloquejar un estatut, no hagen volgut tancar definitivament per mitjà de l'oficialitat una qüestió que els és tan incòmoda i que els posa en fora de joc cada dos mesos. També, i per altres raons, haurien pogut no entrar en cap acord, esperar i aprofitar els avanços de les altres reformes i no regalar un Estatut a Camps, l'únic que se'n penjarà la medalla. En l'un o l'altre cas hi hauria hagut el mateix rebombori que s'atia periòdicament, però només una vegada. Ni tan sols tractant-se de Joan Ignasi Pla no em crec que hi pugua haver tanta inèpcia per a no entendre-ho. Per tant, només es pot deduir que els *arrojados* companys socialistes sí que han volgut resoldre-ho oficialment. Però a la inversa: oficialitzant la secessió.

I quines en poden ser les conseqüències jurídiques i pràctiques? Les jurídiques, segons una visió positiva

basada en el nivell i la quantitat de la jurisprudència, no hi ha motiu per què hagen de variar a curt termini. Al cap davall, l'Estatut del 1982, el vigent també afirma "Els dos idiomes oficials [...] són el valencià i el castellà". És a dir, que en una lectura literal i no minimalista, també atribueix al "valencià" el caràcter d'"idioma". La mateixa sentència 75/1997 del Tribunal Constitucional parla també en diverses ocasions de "llengua valenciana" com a sinònim de "llengua catalana".

Però en una altra lectura no tan favorable –el dret dista molt de ser una ciència exacta–, ara es pot argüir que l'Estatut valencià consagra un "idioma valencià" i que aquesta és inequívocament la voluntat del "legislador" respecte de l'ambigu text anterior. No hi ha dubte que el blaverisme del PP n'ix més reforçat que mai: en victòries legals, fàctiques i morals. I que, e comptes d'apaivagar el conflicte, ara que el dominen com mai, el reobrirà a cada pas.

Per a mostra, el primer botó: una reacció tan precoç que ni ha esperat l'acció formal del nou estatut. Abans que el Congrés dels Diputats votés, el secretari executiu d'organització del PP valencià ja exigia a la ministra d'Educació crear una titulació de Filologia Valenciana. I el govern de *talantoso Zapatero*, aquell que havia de dur-nos a l'Espanya plural, com resoldrà ara, amb l'"idioma valencià" qüestions com la de les llengües a Europa, ai pariament espanyol o a les escoles oficials d'idiomes, on la unitat l'havien recollida de la manera més diluïda? I en les pàgines web dels ministeris, en els documents oficials i en el BOE, on es distingeix entre valencià i català?

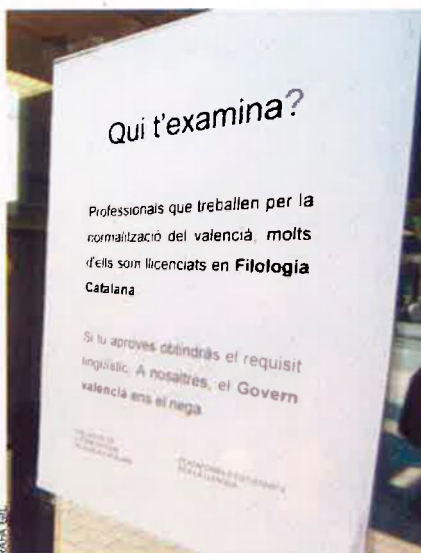
La resposta, com deia Ciscar, és clara: almenys els seus ja han donat una solució amb *arrojo*.

Universitat de València

Per bé que ja l'any 1997 una sentència del Tribunal Constitucional espanyol (la famosa 75/1997 de 21 d'abril) recollia que el valencià es pot anomenar també llengua catalana "sense que això contradigui l'Estatut d'Autonomia", és precisament en l'Estatut, que s'escuda el PP per treure la goma d'esborrar. I, igual com no acaten la sentència del Constitucional, tampoc no ho fan amb les del TSJ (que es pronuncien en idèntic sentit): encara el desembre del 2005 el vicepresident Víctor Campos anunciava que el seu govern "recorrerà la [darrera] sentència [del TSJ] que permet a la Universitat de València denominar *català* [en cursiva a l'original] la llengua valenciana". I això, és clar, per "defensar les senyes d'identitat dels valencians que es recullen en l'Estatut d'Autonomia".

L'afany d'anatematitzar arriba fins al punt de jugar a la penalització amb els diners públics: els ajuts convocats per la Generalitat per a activitats relacionades amb la llengua han tingut, del 2001 ençà, una clàusula amb intenció: els beneficiaris "hauran de respectar, en referència a la denominació de l'idioma i territori valencià, allò establert en la Constitució espanyola i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana". D'aquesta manera, els candidats queden reduïts a una explícita mena de manera.

Cal dir, finalment, que en això d'esborrar el terme català, quedaran per a l'antologia dos impagables (és un dir circumloquis de l'any 1998: el del CVC ("El valencià, idioma històric i propi de la Comunitat Valenciana, forma part del sistema lingüístic que els corresponents

Les queixes d'estudiants i llicenciats en Filologia Catalana són explícites.

estatuts d'autonomia dels territoris hispànics de l'antiga Corona d'Aragó reconeixen com a llengua pròpia") i el del preàmbul de la llei de creació de l'AVL, on es parla del "sistema lingüístic que els corresponents estatuts d'autonomia dels territoris hispànics de l'antiga Corona d'Aragó reconeixen com a llengua pròpia". És com en aquell joc: parlar sense dir ni sí ni no, ni blanc ni negre, ni or ni plata, ni el valencià és català.

5. Separar. L'any 1999, el Govern valencià dictà un decret per regular objectius i continguts de l'ensenyament de valencià a les escoles oficials d'idiomes del País Valencià. Per impedir la denominació de català que preveu la norma estatal, opta per no aplicar el corresponent Reial Decret (47/1992, de 24 de gener) pel qual s'estableixen els en-

senyaments de les llengües de l'estat –entre les quals, el català– i les corresponents titulacions. Més: el 2003, el Ministeri d'Educació espanyol anuncia la preparació d'un decret pel qual les escoles oficials d'idiomes haviem de passar a ensenyar català i valencià com si es tractés de dues llengües diferents. El decret, val a dir, es va quedar en anunci.

Sí que va obtenir resultats, però, una altra iniciativa: l'any 2000, la Generalitat Valenciana va signar un conveni de col·laboració amb l'administració general de l'estat per publicar les lleis en "llengua valenciana", cosa que significa una traducció diferenciada del català que actualment es continua practicant.

També de manera peculiar van fer arribar la nostra llengua a Europa, el 2004: només de sentir que hi podria haver algun gest de reconeixement, es va posar en marxa la repetitiva maquinària: anatema si no s'hi inclou "la denominació de la llengua que figura en l'Estatut".

Idèntic zel havia manifestat l'AVL el maig d'aquell 2004 a l'hora de defensar la separació –"cat" d'una banda; "val", de l'altra– en la catalogació dels llibres a la Biblioteca Nacional espanyola. La nova directora, Rosa Regàs, anunciava la intenció de posar fi a l'anomalia i retornar a l'epígraf únic "cat": mentre l'AVL feia pública la seva preocupació pel fet, el PP presentava al Congrés espanyol una proposició no de llei de "repulsa". Regàs, tanmateix, va optar per actuar segons li indiqués l'Institut Joan Lluís Vives, és a dir, les universitats. Tan senzill com això.

Núria Cadenas

Cines Babel
Cines Albatros

CINES BABEL
Fra Lluís Colomer, 4 Acc. • València

MONICA BELLUCCI
ALVARO SORIANO

ESPINOZA LUCAS
ALBA PEREZ ANDRÉS

¿Cuánto me amas?

de **Bertrand Blier**

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS:
4,40 € De dilluns a dijous
i 6€ cap de setmana.

(Cal acompanyar el justificatiu de pagament)

Si ets lector d'EL TEMPS:
5,60€ de dilluns a dijous

¿Cuánto me amas?